ePublishing
ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ
NATIONAL DOCUMENTATION CENTRE

Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης

Τόμ. 1 (2017)

7ο ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ Π.Τ.Δ.Ε.
ΚΕΝΤΡΟ ΜΕΛΕΤΗΣ ΨΥΧΟΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Υπό την αιγίδα του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων

7ο ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

«ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΧΑΡΙΣΜΑΤΙΚΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ»

ΤΟΜΟΣ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ

ISSN: 2529-1157

Σε Συνεργασία με την Ένωση Ελλήνων Φυσικών και την
Ελληνική Μαθηματική Εταιρεία
ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ DIVANICARAVEL
15-18 Ιουνίου 2017

ΔΕΠ-Υ και χαρισματικότητα

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΥ, ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΚΡΕΤΣΟΥ, ΕΙΡΗΝΗ ΤΖΑΝΗ, ΕΛΙΣΑΒΕΤ ΜΥΣΤΙΚΟΥ, ΕΥΓΕΝΙΑ ΔΙΑΜΑΤΑΡΗ

doi: 10.12681/edusc.1768

Βιβλιογραφική αναφορά:

ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΥ Α., ΚΡΕΤΣΟΥ Α., ΤΖΑΝΗ Ε., ΜΥΣΤΙΚΟΥ Ε., & ΔΙΑΜΑΤΑΡΗ Ε. (2019). ΔΕΠ-Υ και χαρισματικότητα. *Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης*, *1*, 547–550. https://doi.org/10.12681/edusc.1768

https://epublishing.ekt.gr | **e-Εκδότης:** EKT | **Πρόσβαση:** 26/03/2026 10:23:42

ΔΕΠ-Υ και χαρισματικότητα

Λαμπροποπούλου Αικατερίνη, Σχολική Σύμβουλος Π.Ε. Αττικής.

lamprkat@gmail.com

Κρέτσου Αγγελική, Εκπαιδευτικός ΠΕ60, Ετήσιο Πρόγραμμα Ειδικής Αγωγής

akretsou@yahoo.gr

Τζάνη Ειρήνη, εκπαιδευτικός ΠΕ60, Ετήσιο Πρόγραμμα Ειδικής Αγωγής

tzaniei@yahoo.com

Μυστικού Ελισάβετ,εκπαιδευτικός ΠΕ60, Ετήσιο Πρόγραμμα Ειδικής Αγωγής

mistikouelisavet@gmail.com

Διαματάρη Ευγενία,Εκπαιδευτικός ΠΕ60,Ετήσιο Πρόγραμμα Ειδικής Αγωγής

Περίληψη

Οι χαρισματικοί μαθητές με ΔΕΠ-Υ συνιστούν μία ετερογενή ομάδα , η οποία απαιτεί περαιτέρω διερεύνηση. Σκοπός της παρουσίασης είναι η συνοπτική εννοιολογική οριοθέτηση των όρων ΔΕΠ-Υ και χαρισματικότητα καθώς και η παρουσίαση της έννοιας Double Exceptionality που απαντάται στην ξένη βιβλιογραφία σχετικά με το θέμα αυτό. Τέλος διερευνούμε την ελληνική βιβλιογραφία και την ξένη αρθρογραφία.

Λέξεις- κλειδιά: ΔΕΠ-Υ, χαρισματικότητα , δημιουργικότητα ,διπλά εξαιρετικός.

Abstract

Gifted children with ADHD consist a heterogeneous group of students which demands more and extra research. Aim of this subject is a summarized fixation of the terms of ADHD and giftedness and also a presentation of the term Double Exceptionality which is current in international bibliography and it is related to the present subject. Last we search through Greek bibliography and international articles correlated to this subject.

Keywords: ADHD, giftedness ,creativity ,double exceptionality.

ΔΕΠ-Υ, χαρισματικότητα, δημιουργικότητα, διπλά εξαιρετικοί μαθητές

Η ΔΕΠ-Υ (ADHD) είναι μια νευροαναπτυξιακή διαταραχή η οποία χαρακτηρίζεται από δυσκολία στη συγκέντρωση, αφηρημάδα παρορμητικότητα, αποδιοργάνωση και υπερδραστηριότητα σύμφωνα με το DSM-5 της Αμερικανικής Ψυχιατρικής Εταιρείας. Περιγράφεται ως εμπόδιο για την τυπική ανάπτυξη του παιδιού και την καθημερινή λειτουργικότητά του και επηρεάζει αρνητικά την σχολική ζωή του ατόμου. Η ΔΕΠ-Υ είναι μια συχνή διαταραχή στον παιδικό πληθυσμό.

Χαρισματικοί μαθητές(gifted students) θεωρούνται αυτοί οι οποίοι αξιολογούμενοι από ειδικευμένους επαγγελματίες διαπιστώνεται ότι έχουν εξαιρετικές ικανότητες και είναι ικανοί για υψηλές επιδόσεις στη γενική νοητική ικανότητα, στην ακαδημαική επίδοση, στο δημιουργικό τρόπο σκέψης , στην ηγετική ικανότητα και στις οπτικές ή εκφραστικές τέχνες (Τμήμα Εκπαίδευσης Η.Π.Α. , 1972)

Σύμφωνα με τον Renzulli ο οποίος ήταν Αμερικανός Εκπαιδευτικός Ψυχολόγος που μελέτησε τη χαρισματικότητα και οργάνωσε προγράμματα εμπλουτισμού για χαρισματικούς μαθητές η δημιουργικότητα και η ευφυΐα μαζί με την ύπαρξη επιμονής στην εκτέλεση καθήκοντος αποτελούν τα συστατικά στοιχεία της χαρισματικότητας συνθέτοντάς την ως σύνολο.

Η δημιουργικότητα (creativity) , η διαδικασία ενεργοποίησης νέων ,πρωτότυπων και χρήσιμων ιδεών οι οποίες βοηθούν στην αντιμετώπιση καθημερινών προβλημάτων και προκλήσεων αποτελεί σημαντική παράμετρο της χαρισματικότητας διότι σύμφωνα με τους Fugate et al. είναι προγνωστικός δείκτης μελλοντικής επαγγελματικής επιτυχίας, παράγων σημαντικός για υγιή συναισθηματική ανάπτυξη και για θετικές διαπροσωπικές σχέσεις, για προόδο στις τέχνες, στην επιστήμη στην τεχνολογία και στα μαθηματικά.

Διπλά εξαιρετικοί μαθητές (twice exceptional students- Wormald 2009) είναι αυτοί οι οποίοι επιδεικνύουν εξαιρετικές ικανότητες και υψηλές επιδόσεις στους τομείς που προαναφέρθηκαν,παράλληλα όμως έχουν και κάποια ειδική μαθησιακή διαταραχή ή είναι στο φάσμα του αυτισμού ή έχουν άλλες διαταραχές όπως ΔΕΠ-Υ.

Σχέση ΔΕΠ-Υ και δημιουργικότητας μέσα από έρευνες.

Έρευνα των C. Mathew Fugate , Sydney Zentall, Marcia Gentry δημοσιεύτηκε από την National Association for Gifted Children τον Αύγουστο του 2013 .Αφορά τη δημιουργικότητα και τη μνήμη εργασίας σε χαρισματικούς μαθητές με και χωρίς ΔΕΠ-Υ. Το δείγμα τους αποτελείτο από 37 μαθητές 10 έως 17 ετών οι οποίοι φοιτούσαν σε ένα καλοκαιρινό πρόγραμμα (camp) για χαρισματικούς μαθητές ενός Πανεπιστημίου των Η.Π.Α και στους 17 από αυτούς (10 αγόρια και 7 κορίτσια) εντοπίστηκαν χαρακτηριστικά ΔΕΠ-Υ ενώ στους υπόλοιπους 20 (13 αγόρια και 7 κορίτσια) όχι.

Για να γίνουν δεκτοί οι μαθητές στο συγκεκριμένο πρόγραμμα του πανεπιστημίου έπρεπε να πληρούν κριτήρια όπως :α) Δ.Ν. > 120 ,β) υψηλό Μ.Ο. βαθμολογίας σε τομείς όπως τα Μαθηματικά ή η Χημεία, γ) σκορ 90% και άνω σε κάποιο τεστ ευφυΐας.

Για να εντοπιστεί η ΔΕΠ-Υ χρησιμοποιήθηκε το CASS-S TEST(Conner's-Well's Adolescent Self-Report Scale) και για τη μέτρηση της δημιουργικότητας χρησιμοποιήθηκε το TTCT (Torrance Test of Creative Thinking).

Για τη μέτρηση της μνήμης εργασίας χρησιμοποιήθηκε το εξής εργαλείο: Woodcock Johnson III Normative Update Cognitive Abilities .

Η έρευνα έδειξε ότι ναι μεν οι μαθητές με ΔΕΠ-Υ είχαν χαμηλότερη μνήμη εργασίας όμως είχε κι ένα άλλο σημαντικό εύρημα: αυτοί οι μαθητές έφεραν υψηλότερα σκορ στο TTCT που μετράει τη δημιουργική και αποκλίνουσα σκέψη. Παρά τη χαμηλότερη μνήμη εργασίας οι μαθητές με ΔΕΠ-Υ βρέθηκαν με υψηλότερα επίπεδα δημιουργικότητας σε σχέση με τους τυπικούς συμμαθητές τους.

Ορμώμενοι από τα πορίσματα της προαναφερθείσας έρευνας αλλά και από πορίσματα παρομοίων ερευνών που είχαν διεξαχθεί στο παρελθόν οι Gracia Gonzales Caprio, Juan Pedra Serrano και Maria Nieto δημοσίευσαν μια έρευνα στο περιοδικό Psycology τον Φεβρουάριο του 2017 με τίτλο Creativity in children with ADHD με στόχο να διερευνήσουν αν τα παιδιά με ΔΕΠ-Υ είναι πιο δημιουργικά σε σχέση με το τυπικό παιδί. Το δείγμα τους αποτελείτο από 38 παιδιά 8 έως 13 ετών εκ των οποίων τα 34 είχαν διαγνωστεί με ΔΕΠ-Υ και τα 34 αποτελούσαν την ομάδα ελέγχου. Τα παιδιά με ΔΕΠ-Υ είχαν επιλεγεί από το Child and Youth Mental Health Unit at the Virgen De La Salud Hospital στο Τολέδο της Ισπανίας και η διάγνωση είχε δοθεί από έμπειρους κλινικούς ψυχολόγους σύμφωνα με τα κριτήρια του DSM-5 . Για τη μέτρηση της δημιουργικότητας χρησιμοποιήθηκε το TTCT (Torrance Test of Creative Thinking).

Η έρευνα αυτή κατέδειξε ότι τα παιδιά με ΔΕΠ-Υ έφεραν υψηλότερα σκορ στις εξής υποκλίμακες του εργαλείου: στην ευφράδεια (fluency) και στην πρωτοτυπία (originality) με περισσότερες απαντήσεις και πιο ασυνήθιστες σε συνδυασμό με υψηλότερα σκορ στις δημιουργικές δυνάμεις (creative strengths) που περιλαμβάνουν μετρήσεις για την κίνηση και δράση, την έκφραση συναισθημάτων, την διήγηση ιστοριών το χιούμορ και τη φαντασία. Σύμφωνα με τους ερευνητές αυτά τα ευρήματα μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την υιοθέτηση περισσότερο αποτελεσματικών στρατηγικών στην εκπαίδευση που θα αξιοποιήσουν τα θετικά χαρακτηριστικά των παιδιών με ΔΕΠ-Υ.

Η αξία των ευρημάτων αυτών για το εκπαιδευτικό σύστημα και τους εκπαιδευτικούς.

Πολλοί ερευνητές κατά το παρελθόν ασχολήθηκαν με την ανίχνευση της δημιουργικότητας σε παιδιά με ΔΕΠ-Υ (Cramond B. April 1994, Zental et al. 2001, Healen and Rucklidge 2006). Οι δύο πιο πρόσφατες έρευνες που παρουσιάστηκαν επιβεβαιώνουν τα πορίσματα των παλαιότερων ερευνών ότι τα παιδιά με ΔΕΠ-Υ έχουν υψηλότερα επίπεδα δημιουργικότητας σε σχέση με το τυπικό παιδί. Τα ευρήματα αυτά έχουν σημαντικές επιπτώσεις στην εκπαίδευση όχι μόνο των παιδιών αυτών αλλά και ολόκληρου του μαθητικού πληθυσμού διότι:

- Ο σωστός εντοπισμός του πλήρους δυναμικού του παιδιού με ΔΕΠ-Υ θα ευνοήσει την ενσωμάτωση και προσαρμογή του στο σχολικό περιβάλλον , την ανίχνευση θετικών στοιχείων στο παιδί αυτό και τη βελτίωση του παραδοσιακού μοντέλου αξιολόγησης που συνήθως εστιάζει μόνο στις αδυναμίες του.
- Η πλήρης εικόνα του δυναμικού αυτών των παιδιών θα επιφέρει καλύτερους σχεδιασμούς για την αντιμετώπιση των προβλημάτων τους αλλά και για την αξιοποίηση των δημιουργικών δυνατοτήτων τους . Θα μπορούσαν να προστεθούν στα εκπαιδευτικά προγράμματα εργασίες που να δίνουν έμφαση στη δημιουργική και αποκλίνουσα σκέψη και λιγότερο εργασίες που στοχεύουν στην ανάκληση και απομνημόνευση γεγονότων. Τέτοιες εργασίες θα μπορούσαν να είναι η επίλυση προβλημάτων και η δημιουργική γραφή στα πλαίσια διαφόρων γνωστικών αντικειμένων όπως Φυσικές επιστήμες, Κοινωνικές επιστήμες, Μαθηματικά και Φιλολογικά μαθήματα.
- Η μάθηση να αξιολογείται με την παραγωγή έργων όπως δημιουργία κόμικς, παιχνίδια ρόλων, δημιουργία ιστοσελίδων, συγγραφή άρθρων σε εφημερίδες. Η εφαρμογή τέτοιων μεθόδων ευνοεί όχι μόνα τα παιδιά με ΔΕΠ-Υ αλλά και όλο τον μαθητικό πληθυσμό γιατί αναδεικνύει όλο το υπάρχον δημιουργικό δυναμικό του.

Βιβλιογραφία

- Οδηγός για μαθητές με ιδιαίτερες νοητικές ικανότητες και ταλέντα .ΥΠΕΠΘ- ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ . ΑΘΗΝΑ 2004.
- Creativity and Working Memory in Gifted Students With and Without Characteristics of Attention Deficit Hyperactive Disorder: Lifting the Mask. C. Matthew Fugate, Sydney S. Zentall and Marcia Gentry/ Gifted Child Quarterly 2013.
- Creativity in Children with Attention Deficit Hyperactivity Disorder (ADHD). Gracia Gonzalez-Caprio , Juan Pedro Serrano, Marta Nieto .